

Drahtweisung des Reichsaußenministers an den Deutschen Geschäftsträger in Moskau vom 2. Oktober 1940

Berlin, den 2. Oktober 1940
Sofort!

Telegram
(Geheimes Chiffrierverfahren)

Diplogerma

M o s k a u
Nr. 1787
Auf Telegramm Nr. 1041

Ich bitte Sie, Herrn Molotow erneut aufzusuchen und ihm zu seinen Äußerungen folgendes mitzuteilen:

I.

Bei der von ihm erwähnten deutsch-finnischen Abrede handele es sich um eine rein militärtechnische Verkehrsangelegenheit ohne politische Bedeutung. Ebenso wie wir uns mit [Schweden über ähnliche Durchtransporte](#) für das Gebiet von Oslo, Drontheim und Narvik über schwedisches Gebiet verständigt hätten, sei eine Abrede mit Finnland über solche Durchtransporte nach dem Gebiet von Kirkenes zustandegekommen. Das Gebiet von Kirkenes, das auch wegen seiner Gruben eines militärischen Schutzes gegen England bedürfe, sei von uns auf dem Landwege nur über finnisches Gebiet zu erreichen. Die Transporte gingen über Uleaborg und Wasa, nicht dagegen über Pori. Bei der rein verkehrstechnischen Bedeutung der Angelegenheit hätten wir natürlich keinen Anlaß gesehen, die Sowjet-Regierung davon besonders zu informieren. Die Abrede mit Finnland sei in Form eines Notenwechsels getroffen, der wörtlich folgende vier Punkte enthalte:

- „1.) Die Finnische Regierung gestattet auf Ersuchen der Reichsregierung den Durchtransport von Material mit Begleitpersonal von den nördlichen Ostseehäfen über Rovaniemi auf der nördlichen Eismeerstraße nach Kirkenes in Nordnorwegen.
- 2.) Die Deutsche Reichsregierung wird der Finnischen Regierung die in Frage kommenden Ausladehäfen, die Anzahl der Transportschiffe, ihre Ankunfts- und Abfahrtstage, sowie die vorgesehenen täglichen Transport strecken in Nordfinnland rechtzeitig mitteilen.
- 3.) Die deutsche Reichsregierung wird der Finnischen Regierung spätestens einen Tag vor der Ankunft der Transportschiffe eine entsprechende Mitteilung zugehen lassen.
- 4.) Waffen werden getrennt von den Mannschaften in eigenen Waggons befördert. Über die Zahl der Wachoffiziere und -Mannschaften in den Waffenwaggons wird eine besondere Vereinbarung getroffen.“

Falls Herr Molotow ausdrücklich darum bittet, sind Sie ermächtigt, ihm den Wortlaut der vorstehenden vier Punkte in Form einer Notiz zu überlassen.

II.

Was den *D r e i m ä c h t e p a k t* zwischen Deutschland, Italien und Japan anbetreffe, so werde Herr Molotow ja aus dem inzwischen veröffentlichten Inhalt des Paktes, sowie aus der dazu abgegebenen amtlichen deutschen Regierungserklärung ersehen haben, daß die von ihm aufgeworfene Frage hinsichtlich der Artikel 3 und 4 des deutsch-sowjetischen

Nichtangriffspaktes gegenstandslos sei. Zwischen den drei Partnern habe von vornherein volle Übereinstimmung darüber bestanden, daß ihre Abmachungen die Sowjetunion überhaupt nicht berühren sollten. Es sei deshalb im Artikel 5 des Paktes eine denkbar umfassende Formel gewählt worden, die klarstelle, daß nicht nur die mit der Sowjetunion abgeschlossenen Verträge, sondern überhaupt das gesamte politische Verhältnis zur Sowjetunion durch den Pakt nicht geändert würden. Infolgedessen könne nicht die Rede davon sein, daß es sich um eine Mächtegruppierung handle, die sich mittelbar oder unmittelbar im Sinne des Artikels 4 des deutsch-sowjetischen Nichtangriffspaktes gegen die Sowjetunion richte. Im Gegenteil sei in der deutschen Regierungserklärung deutlich zum Ausdruck gebracht worden, daß die Partner des Dreimächtepaktes eine positive Weiterentwicklung der bereits bestehenden Beziehungen zur Sowjetunion ins Auge faßten. Da also nach ausdrücklicher Feststellung in dem Dreimächtepakt das ganze Verhältnis Deutschlands und ebenso auch das Verhältnis Italiens und Japans zur Sowjetunion völlig außer Spiel bleibe, berühre er nicht gemeinsame deutsch-sowjetische Interessen und falle daher nicht unter die Konsultationsbestimmung im Artikel 3 des deutsch-sowjetischen Nichtangriffspaktes. Trotzdem hätte ich Wert darauf gelegt, Herrn Molotow zu informieren, sobald die Unterzeichnung des Paktes in sicherer Aussicht stand. Die letzten Entscheidungen in dieser Beziehung seien in Tokio tatsächlich erst am 27. September gefallen. Im übrigen seien Sie von mir ausdrücklich ermächtigt, Herrn Molotow auf das bestimmteste zu erklären, daß außer dem veröffentlichten Vertragstext keinerlei Abmachungen mit Japan getroffen worden seien. Es bestünden weder geheime Protokolle noch sonstige geheime Vereinbarungen. Den von mir in Aussicht gestellten [Brief an Herrn Stalin](#) hoffte ich in einigen Tagen absenden zu können.

(R.A.M.)
Ribbentrop

Quelle: Die Beziehungen zwischen Deutschland und der Sowjetunion 1939-1941. Dokumente des Auswärtigen Amtes. 166. H. Laupp'sche Buchhandlung, Tübingen, 1949.

*The Reich Foreign Minister to the German Embassy in the Soviet
Union*

Telegram
(ciphered)

RUSH

BERLIN, October 2, 1940—
8:25 p.m.

No. 1787

Reference [your telegram No. 1041](#) [2041].

Please call on Herr Molotov again and, in reply to his statement tell him as follows:

I.

The German-Finnish agreement he mentioned involved a purely technical matter of military communications without political implications. Just as we reached an [understanding](#) with Sweden about similar transport through Swedish territory to the areas of Oslo, Trondheim, and Narvik, an understanding was reached with Finland about transit to the area of Kirkenes. The area of Kirkenes, which needed military protection against England because of the mines there, can be reached by us by land only through Finnish territory. The transport went by way of Uleaborg and Vasa, but not by way of Pori. In view of the purely technical communications aspect of the matter we naturally saw no reason expressly to notify the Soviet Government of it. The understanding with Finland was reached by an exchange of notes, which contains verbatim the following four points:

"1. The Finnish Government, upon request of the Government of the Reich, grants the through-transport of matériel with escort personnel from the northern ports of the Baltic Sea by way of Rovaniemi and the northern Arctic Ocean Road to Kirkenes in Northern Norway.

"2. The Government of the German Reich shall duly indicate to the Finnish Government the ports of debarkation selected, the number of the transport vessels, the dates of sailing and arrival, and the scheduled daily stages of the transports in Northern Finland.

"3. The Government of the German Reich shall notify the Finnish Government at least one day in advance of the arrival of the transport vessels.

"4. Ordnance shall be shipped apart from the troops in separate freight cars. A special agreement will be made regarding the number of officers and men for the guard details on the freight cars carrying ordnance."

Should Herr Molotov expressly ask for it, you are authorized to hand him the text of the foregoing four points in the form of a memorandum.

II.

In respect to the Three Power Pact between Germany, Italy and Japan, Herr Molotov will surely have seen from the contents of the Pact, which have meanwhile been published, as well as from the official statement made by the German Government in connection with it, that the question raised by him in regard to articles 3 and 4 of the German-Soviet Nonaggression Pact was pointless. The three partners were from the beginning in complete

agreement that their accord should in no way affect the Soviet Union. Therefore the most comprehensive formula imaginable was selected in article 5 of the Pact, which made it clear that not only the treaties concluded with the Soviet Union, but also the entire political relationship to the Soviet Union was left entirely unchanged by the Pact. Therefore there can be no question of a coalition of powers which was directly or indirectly aligned against the Soviet Union in the sense of article 4 of the German-Soviet Nonaggression Pact. On the contrary, it was clearly stated in the declaration of the German Government that the parties to the Three Power Pact were looking toward further favorable developments in the relations already existing with the Soviet Union.

Since the whole relationship of Germany, and the relationship of Italy and Japan to the Soviet Union as well, was left out of the picture by an express stipulation in the Three Power Pact, it therefore did not affect common German-Soviet interests and thus did not come under the provision for consultations in article 3 of the German-Soviet Nonaggression Pact.

Nevertheless, I considered it proper to inform Herr Molotov as soon as there was a definite prospect that the Pact would be signed. Actually, the last decisions in this connection were not made in Tokyo until September 27.

Moreover, you are explicitly authorized by me to tell Herr Molotov most emphatically that no agreements of any sort have been made with Japan other than the published text of the Treaty. There were no secret protocols nor any other secret agreements.

In a few days I expect to dispatch to Herr Stalin the [letter which I promised](#).

(Reich Foreign Minister)

RIBBENTROP

Source: Nazi-Soviet relations 1939-1941. Documents from the Archives of The German Foreign Office. Washington, Department of State, publication 3023, 1948. (Also in Documents on German foreign policy, Series D, XI, Nr. 142, HMSO, London 1961)

Saksan ulkoministerin sähkösanomaohje Saksan Moskovan asianhoitajalle

Sähkösanoma
(salakirjoitettu)

Berliini, 2. lokakuuta
1940
Välittömästi!

Diplogerma

Moskova
No. 1787

Viite [sähkösanoma No. 1041](#) [2041].

Menkää uudelleen tapaamaan Herra Molotovia ja ilmoittakaa seuraavaa hänen lausumiensa vastauksena:

I.

Hänen esille ottamansa Saksan-Suomen sopimus koskee puhtaasti sotilasteknisiä liikenneasioita ilman poliittista merkitystä. Samalla tavalla kuin me olemme päässeet [yhteisymmärrykseen](#) Ruotsin kanssa vastaavanlaisissa kauttakuljetuksissa Oslon, Trondheimin ja Narvikin alueita koskien, olemme sopineet Suomen kanssa samanlaisesta kauttakulusta Kirkkoniemen aluetta koskien. Kirkkoniemen alueelle, joka kaivoksiensa vuoksi tarvitsee sotilaallista turvaa Englantia vastaan, voimme maitse päästä vain Suomen alueen yli. Kuljetukset ovat tapahtuneet Oulun ja Vaasan kautta, mutta ei sitä vastoin Porin kautta. Asioiden puhtaan liikenneteknisen merkityksen vuoksi emme luonnollisesti ole nähneet mitään syytä informoida neuvostohallitusta erityisesti siitä. Sopimus Suomen kanssa on tapahtunut noottienvaihdon muodossa, mitkä sanallisesti sisältävät seuraavat neljä kohtaa:

- 1) Suomen hallitus sallii valtakunnanhallituksen pyynnöstä materiaalin ja saattohenkilöstön kauttakuljetuksen pohjoisista Itämeren satamista Rovaniemen kautta pohjoista Jäämerentietä Kirkkoniemeen pohjois-Norjassa.
- 2) Saksan valtakunnanhallitus ilmoittaa asianmukaisesti Suomen hallitukselle kysymykseen tulevat purkauspaikat, kuljetuslaivojen määrän, saapumis- ja lähtöpäivät samoin kuin suunnitellut päivittäiset kuljetustaipaleet pohjois-Suomessa.
- 3) Saksan valtakunnanhallitus antaa ilmoituksen Suomen hallitukselle viimeistään päivää ennen kuljetusalusten saapumista.
- 4) Aseet kuljetetaan miehistöstä erillään omissa vaunuissaan. Asevaunujen vartioupseerien ja miehistön lukumäärä sovitaan erillisellä sopimuksella.

Mikäli herra Molotov sitä suoraan pyytää, teillä on valtuudet luovuttaa edelläolevien neljän kohdan teksti muistion muodossa.

II.

Mitä kolmenvallansopimukseen Saksan, Italian ja Japanin välillä tulee, herra Molotov on varmasti sillä välin julkistetusta sopimuksen sisällöstä samoin kuin siitä annetusta Saksan hallituksen ilmoituksesta nähnyt, että hänen esille nostamansa Saksan-Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksen 3. ja 4. artikloihin viittaavat kysymykset ovat tarpeettomia. Kolmen osapuolen kesken oli jo edeltä käsin täysi yhteisymmärrys siitä, että heidän

sopimuksensa ei millään tavalla kosketa Neuvostoliittoa. Siksi sopimuksen 5. artiklaan valittiin ajateltavissa olevista formulaatiosta kattavin, jossa selitettiin, että ei vain Neuvostoliiton kanssa solmitut sopimukset vaan ylipäänsä koko poliittinen asetelma Neuvostoliittoa kohtaan ei tämän sopimuksen vaikutuksesta muutu. Siksi ei voi olla puhuttakaan, että siinä olisi kysymyksessä sellaisesta voimien ryhmittelystä, joka välittömästi tai epäsuorasti kohdistuisi Saksan-Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksen 4. artiklan tarkoittamalla tavalla Neuvostoliittoa vastaan. Päinvastoin Saksan hallituksen ilmoituksessa on selkeästi ilmaistu, että kolmenvallansopimuksen osapuolet kiinnittävät huomiota jo olemassa olevien Neuvostoliiton suhteiden suotuisaan edelleen kehittämiseen.

Kun siis kolmen vallan sopimuksen ilmaisun kiinnityksessä niin Saksan kuin myös Italian ja Japanin suhteet Neuvostoliittoon on jätetty täysin kuvion ulkopuolelle, sopimus ei koske yhteisiä saksalais-neuvostoliittolaisia intressejä ja ei näin ollen kuulu Saksan-Neuvostoliiton hyökkäämättömyyssopimuksen konsultaatiomääräyksen alaisuuteen. Olen siitä huolimatta pannut painoa sille, että herra Molotovia informoidaan, niin pian kuin sopimuksen allekirjoittaminen varmistuu. Lopulliset päätökset tässä suhteessa ovat tosiasiallisesti tapahtuneet Tokiossa vasta 27. syyskuuta.

Lisäksi valtuutan Teidät eksplisiittisesti mitä korostuneemmin selittämään herra Molotoville, että julkistettua sopimustekstiä lukuunottamatta Japanin kanssa ei ole tehty minkäänlaisia muita sopimuksia. Ei ole olemassa salaisia pöytäkirjoja eikä muistakaan salaisia sopimuksia. Ajatteleman [kirjeen herra Stalinille](#) toivon voivani lähettää muutaman päivän sisällä.

(Valtakunnan ulkoministeri)

Ribbentrop

Lähteet: Nazi-Soviet relations 1939-1941. Documents from the Archives of The German Foreign Office. Washington, Department of State, publication 3023, 1948. — Die Beziehungen zwischen Deutschland und der Sowjetunion 1939-1941. Dokumente des Auswärtigen Amtes. 166. H. Laupp'sche Buchhandlung, Tübingen, 1949. — Suom. Pauli Kruhse.